

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Clericorum Cvm Foeminis Cohabitatione, Licitane Ea Sit An Non, Tractatvs Ethicvs

Bossem, Matthias van

Dvaci, 1586

Clericis à Nypera, Totvm Per Belgivm, Hæreticorum Clericomachia
superstitibus, de maturando sancto reformationis opere, autor salutem in
domino.

urn:nbn:de:hbz:466:1-45844

CLERICIS
 ANVPERA, TOTVM
 PER BELGIUM, HÆRETI-
 CORVM CLERICOMACHIA
 superstitibus, de maturando sancto refor-
 mationis opere, autor salutem in domino.

LVBENTER audire sole-
 ntus, fratres in Christo di-
 lectissimi, catholicos & or-
 thodoxos doctores, quan-
 do fortiter in loxodoxos
 detonat erroneos hæreticos:
 & tanto eos tunc audire so-
 lemus lubentius, tantoq; dum audimus, magis
 tinnunt nobis aures, & salit gestitq; animus,
 quanto & ipsi syncerius sumus catholici & or-
 thodoxi. Et hoc quidem rectè. Nouimus quip-
 penò per diuinarum modò scripturarum sci-
 entiam, perq; diuersas variorum sæculorù histo-
 rias, sed per multiplicem quoq; hac ipsa tandè
 nostra nunc tempestate, nostroq; in Belgio, ex-
 perientiam (quæ quidem experientia etiã stul-
 torum solet esse magistra) quàm sit talium
 B inter

AD BELGARVM

inter se hominum societas, ecclesiasticę semper inimica & noxia, adeoq; lætalis, vnitati. Atque ideo perfecto odio odimus illos, & inimici facti sunt nobis. Ex insita porrò naturæ vi consecrarium est, vt hostem iure exosum quisquis egregiè perstringi videt, vel audit, egregiam ille per lætitiã protinus pectus sibi suam exultãter tripudiare sentiat. Cæterum ecclesiæ Christi repub. in qua cælesti nos esse donatos gloriamur ciuitate, si quidem ita, vt par est, saluam volumus & incolumẽ: est vbi benignas oporteat præstare aures, quãdo de moribus quoq; nostris, quales illi sint, & quales esse conueniat, ab iisdem doctoribus, ex fraternæ caritatis affectu, sermonẽ fieri audimus. Scilicet dici vix potest, quãti ad ecclesiæ salutem intersit: si qui lux mundi esse debemus, & sal terræ, monstrabili quadam scientiæ pariter & vitæ præstãtes esse cernamur integritate. Sancta quippe rusticitas solùm sibi prodest: & quantum ædificat ex vitæ meritò ecclesiam Christi, tãtum nocet, si destruentibus non resistat. Certè non prius olim Iudæorum repub. perdidit deus, quãquam quomodo degenerauerat populus, sic & ipsi ad vltimum infatuari cœpissent sacerdotes. Et nunc quãdocunque, propter salutem ecclesiæ, generalia ex toto terrarum orbe, vnum aliquẽ in locum, congregantur concilia, non id solum tunc agitur, vt quæ vnanimem fidelium turbare cœperant consensum, dogmata noua & cõtrouersa, diligenter examinentur, & hæreseon,

Math. 5.

Hier. ad Paulinũ presbyt.

2. Paral. cap. vi.

Ier. 2. & 10.

2. Mach. 4.

si qua deprehensa fuerint, sine misericordia, cuncta interimantur porteta: verum & eo grauiter allaboratur, vt sicubi collabi, aut inclinare mores videantur ecclesiasticorum, fideliter restituantur, fulcianturq;. Hinc quippe & in sanctissima synodo Trident. quaë hisce nostris nunc afflictissimis celebrata fuit temporibus, cuilibet videre est, quemadmodum non paulo sese operosiores praestiterint, reuerendissimi in Christo patres nostri, atque prolixiores, in concinnandis canonibus, qui ad decentes pertinerent mores clericorum, quam quibus mostrosi profligarentur errores haëreticorum. Quin & olim propheta, vt singulari illi quodam dei zelo incensi, fidem & religionem apud Iudæos labantem alioqui, pro sua quisq; virili, suaq; ætate sustentare possent, ac retinere, non solū contra pseudopphetas semper, & idololatrias, qualibus hominibus, post Christi aduentum, mendaces nunc successerunt magistri, cum perfidis suis discipulis, hæresiarchæ, sed & contra fidelem populum, ipsosq; contra sacerdotes & principes, quantumuis illos fideles, exaltare quandoq;, vt tuba, solebant vocem suam. Et quam istud ob causam? Propter mores vtique, quibus non bonis, bona eorum veræ fidei, veræq; religionis conspurcata erat professio. Nec mirum: quando certissimum, notissimumq; sit catholicis quidem omnibus, ecclesiã, propter quam omnes facere, & pati debemus omnia, sine sacerdotibus stare non posse. Porrò quod

*Hiero. vii
cap. 11.
Osæ.*

AD BELGARVM

hîc flens iam, gemenſq; magnus nobis denun-
li. 5. reg. ciat Gregorius. Sacerdotalis ordo, poſtquam
epi. 7. intus cecidit, foris quoq; diu ſtare non poteſt.
 Vt ergo, quod impenſè volumus, & deſidera-
 mus omnes, ſtet intus & foris: quid, amabo,
 melius facere poſſumus, quàm vt in moribus
 noſtris muros eius gnauiter tum reparare, tum
 confirmare ſtudeamus? Quod quidem ita de-
 mum commodiſſimè conſieri poterit, ſi in lege
Aggei 1. domini meditantès die ac nocte, poſuerimus,
Jerem. 7. hortantibus nos prophetis, corda noſtra ſuper
 vias noſtras, eaſq; in primis ad diuinę legis præ-
 ſcriptum diligenter exigere, tum & eccleſiaſti-
 corum ad canonum normam accuratè dirige-
 re contendamus. Suceſſerit nobis hoc nego-
 tium fœlicius; ſi ad illiuſmodi ſanctam conten-
 tionem inuicem ex animo cohortemur in do-
 mino, & cohortari non ceſſemus. Et nos quidē
 noſtra ex tenuitate, eam ad rem nunc in mediū
 proferimus hoc de noſtra clericorum cum mu-
 lieribus; cohabitatione noſtrum qualecunq;
 ſyntaxma. Nec grauabimur aliàs (ſi deus dede-
 rit) ad eandem rem quædam præterea conferre
 alia. Alioqui fratres cariſſimi, ſi hæreticos tantū
 dictis & ſcriptis perſequi ſemper voluerimus,
 ac tales dumtaxat, hac in perturbata apud nos
 eccleſiæ nunc acie, perſecutores ſi auidè auſcul-
 temus, id ſatis eſſe exiſtimemus: timendū pro-
 ſectò, plurimumq; timédum, ne quod de inco-
 lumi eccleſiæ ſalute omnes habemus in voris,
 id nunquam reiſpſa aſſequamur. Timendum,
 plu-

plurimumq; timendum, ne si benignam matris, & sanctorum patrum nostrorum peruicaciter auersari pergamus disciplinam, nec ab eis reformationem nobis adferri patiamur salutarē: tandem ferream iuratissimorum nostrorum inimicorum sentire cogamur virgam hæreticorum, illisq; ipsis reformandi tradamur in manus, quos nunc vt detestabiles fugimus demones. O reformationis monstrum illud deformē, horrendum, ingens. Namq; olim quidem, quando omnia contingebant in figuris, & propter nostram scribebantur correptionem, quū Iudæi, & Iudæorum maximè sacerdotes, ad diuinæ legis præscriptum se, vitamq; suam & mores, iuxta sanctissima prophetarum monita, reformare contumaciter negligenter: sic illos ad postremum Assyrijs tūc, & Babylonijs, alijsque tyrannis, reformandos tradidit deus infidelibus: vt illorum per reformationem, omnem funditus amitterent patritam veræ religionis formam, ipso cum templo, ipso cum altari, & sacrificio. Nunc verò, nostra hac tempestate, acerbissimos habent patriotæ nostri, hæresiotæ, & Hugonotæ de ratione, deq; necessitate reformandæ ecclesiæ libros. Illos à magistris cōpositos hæresiarchis, studiosissimè docti & indocti legūt, relegūtq; discipali. Mox vt alicubi apertā sibi aliquā cōspicere potuerint viam, sic lectionē suā mādare properant executioni homines rabidi: vt in primis ordinem semper nostrum de medio tollere gestiant, templaque

1. Cor. 10

AD BELGARVM

& aras Christi omnes, omnem deniq; auitæ & catholicæ religionis speciem antiquam, profanas per nouitates suas, penitus gaudeant abolere. Olim per prophetas suos sic deus per-

Jerem. 7. tinaces, & obduratos compellabat Iudæos: Ite ad locum meum in Silo, vbi habitauit nomen meum à principio: & videte quæ fecerim ei, propter malitiam populi mei Israël. Nunc non per prophetas aliquot paucos, sed ore omnium omnino hominum, nos eum nobis proclamare nõ dubitemus: Ite filij mei, quos vnigenitus meus sanguine suo semel redemit. Ite non in longinquam aliquam Bohemiam, Germaniã, aut Scotiã: sed in vicinissimas, vobisq; sororias omnino prouincias, Hollandiam, Phrisiã, aut Zelandiam: & videte quæ ibi fecerim. Neque enim fratres amantissimi, nos minus, quàm illorum incolæ, sumus peccatores. Absit longè à cordibus nostris tam cæca philautia, & tã stulta persuasio. Sed nisi pœnitentiã habuerimus, timere habemus, ne omnes pereamus similiter. Timere habemus, ne tanto super nos grauius diuina tandem aliquando stillet vindicta, quãto nobis quàm illis diutius deus parcere dignatus fuit: quãtoq; illos potius nobis, quàm nos illis, pro inscrutabili suo iudicio, exemplum facere voluit. Sanè manus eius nunquid non, vt omnes videmus, adhuc minaciter valde extenta? Recogitemus igitur quemadmodũ & olim longè inclementius, ab impijs tyrannis, vexata fuerit præuaricatrix Iuda, quã auerfatrix soror eius

Jerem. 7.

Luc. 13.

eius
lato
rori
mus
cipi
salu
nos
lan
stro
ad t
tes
por
ciur
re
& a
nes
bul
der
ber
ma
au
stũ
q;
im
fi
re
po
g
li
te
g

eius

eius Israël, posteaquam ad longum tempus dilato supplicio, nihil tamen ad horrendum fororis suæ correcta fuisset exemplum. *Cauca-* *Psa. 117^v*
145.
 mus fratres, ne nimis cōfidere velimus in principibus, aut filijs hominum, in quibus non est salus: tanquem si illi nos, irregulares per mores nostros, deo & ecclesiæ eius indefinēter rebelantes, de manibus nihilominus inimicorū nostrorum liberare possent. Nam neque Iudæos, ad typum si respiciamus ecclesiæ, neq; sacerdotes eorum, sic ab hostibus ipsorum, sui olim potuerunt liberare reges. *Sacrificemus sacri-* *Psal. 4.*
1.
 cium iustitiæ, & sic speremus in Domino. Correctis accuratè, conformatisq; ad legem ipsius, & ad canonicas matris nostræ ecclesiæ sanctiones moribus nostris, inuocemus eum in die tribulationis nostræ, puras leuantes manus. Ita *1. Cor. 14.*
 demum fieri poterit, vt & principum hominū, benè auxiliares nobis, & salutare experiamur manus. Quid enim idem ille, quē iam gemētem *lib. 4. epis*
76.
 audiebamus, alibi scribens ad Mauriciū Augustū Gregor? Quæ, inquit, virtus humana, quodq; carni brachij robur, cōtra Christiani culmē imperij, irreligiosas præsumeret manus erigere; si studeret concors sacerdotum mens redeptorem suum, pro regibus & principibus, ita vt oportebat, meritis exorare? Aut quis ferocissime gentis gladius in necem fidelium tanta crudelitate grassaretur; nisi nostra vita, qui sacerdotes nominamur, & non sumus, à prauissimis grauaretur operibus? Et quoniam qui ignorat,

B iiij igno-

AD BELGARVM

ignorabitur, ipseque deus grauerit conqueritur
 populum suum, & sublimes, ac gloriosos eius,
 iam olim descendisse in infernum, quod scien-
 tiam non haberent: idcirco si multa & sinuosa
 multorum, talis ut correctio fiat, non sufficiamus
 omnes voluere, & reuoluere librorum vo-
 lumina, nec mentitur iniquitas sibi: saltem ad
 sanctæ virginis, & martyris Cecilie imitationem,
 sanctum euangelium domini nostri Iesu Chri-
 sti, sacerdotis illius catholici vnius, simulque
 autentici (ut eum elegantissime, nec minus ve-
 re, valdeque mystice vocauit Tertul.) semper
 gestemus in pectore. Et huic vnum saltem ad-
 damus concilium generale Trident. cum sermo-
 ne sancti Bernardi de conuersione ad clericos,
 ac breui opusculo Dionys. Carthus. de vita sa-
 cerdotum. Quæ porro ibi in mortuis legeri-
 mus, & relegerimus chartaceorum foliorum
 membranis, ea operamur demus, ut studiosam per
 meditationem, viuæ vitæ nostræ expressa cer-
 nantur in moribus. Expendamus sedulo cum ani-
 mis nostris, quàm sit ter execrabile scelus, quàm-
 que grauerit suo tempore puniendum à deo, non
 modò diocesana, aut prouincialia, sed ipsa
 etiam œcumenica, in spiritu sancto simulatque
 longam post expectationem, toto vbiq; cõ-
 moto orbe Christiano, sunt celebrata concilia,
 nec id sine impediõ multarum etiam præstan-
 tissimarum eheu animarum, haud penè aliter
 haberi postea, quàm si frustra celebrata foret:
 Quod tamè ita fit, quãdo hæretici quidè impiè
 con-

li. 4. con.
 Marcio.

contemnunt, atq; blasphemāt canones ibi cō-
scriptos de fide: catholici verò supinè negligūt
quæ ibidē saluberrimè sancita fuerūt de refor-
matione. Omnē immūditā carnis, illiusq; parē-
tē simul & nutricē, gastrimargiā ac gulā, vt cer-
tissimā euitemus sēper carnis & spiritus nostri
corruptionē. Fastū omnem & superbiam, siue
intus in corde, siue foris in habitu, non minus
quā ipsū exhorreamus serpētē diaboli. Auari-
tiā vt impiā detestemur sēper, & fugiamus ido-
latriam. Ad hæc autem præstanda, vt deus
nobis lubentius in adiutorium intendere velit,
diuinorum officiorum laudibus & orationi-
bus, quibus mācipati sumus, nocturnis & diur-
nis, nunquā desimus: sed omni conculcata ace-
dia, quemadmodum generalibus in concilijs,
in virtute obedientiæ, nobis præceptū est, stu-
diosè ea semper, quātū deus dederit, distinctè,
reuerenter, atq; deuotè peragamus, sine omni
properante cursu, & vagabūdo discursu. *Quid*
ni enim? quādo omnibus omnino diebus iultæ
ad hoc suæ nobis sint feriæ, à turbulēta abstētis
sēper sēculariū negotiorū implicatione, istisq;
ferijs nusquā sua desint præbēda. Atq; hoc qui-
dē si ita fecerimus secūdu ordinē, καὶ εὐσχημότως
fiet & illud, vt laici quoque homines, exemplo
Aurelij Augustini, lubentius diuina frequētent
officia, & alacrius: adeoq; vberiori cū pietatis
fructu ijs intersint, vt per hymnos, psalmos, &
cantica spiritualia, suauè sonantis ecclesiæ vo-
cibus, ad lachrymas vsque præ magnitudine
deuo-

*Conc.
Lat. sub
Im. 3.
cap. 17.
Trident.
sess. 24.
cap. 12.*

*l. 9. conf.
cap. 6.*

AD BELGARVM

1. Cor.
14.

deuotionis, subinde compungi se persentiscāt.
Fiet, vt si quis fortè infidelis intret ecclesiam
hæreticus, aut idiota, cadat in faciem suā: sicque
deum adorans confiteatur, quia verè in medio
talium ecclesiæ ministrorum sit deus. Alioqui,
vt nunc quidem quibusdam pro dolor agitur
in locis, illud citius efficitur, vt angelicis iucū-
dissimisq; his in officijs, propter ineptos, im-
pios, & imperitos aliquot, ibi impiè tumultuā-
tes semper rabulas, ipsimet sacerdotes, si eccle-
siasticorum mysteriorū paulo fuerint peritio-
res, & timorati, durare non possint: nisi certam
stomachi inire sustineāt euerfionem & cerebri,
proq; sancta pietatis recreatione, ac nonnullo,
quod ibi sperandum fuerat, incremento deuo-
tionis, magnam sibi aliquā lucrari velint mole-
stiam spiritualis nauis: vnde fiat, vt pro cōcu-
pita spiritus consolatione, grauissimam semper
ex domo dei secum domum suam, & mentis
postea & animi reportēt desolationē. O ingēs
hinc apud nos pudor, & (nequid dicā acerbius)
risus & exultatio in castris hæreticorum. Et hoc
quorsum? In contumeliā vtique dei, & catho-
licæ eius ecclesiæ. O ingens hinc apud angelos
sanctos, tutores nostros, tristitia: gaudium verò
& tripudium apud crudelissimos inimicos no-
stros, angelos malos. Scilicet sic dū agitur, fra-
tres, illi cum mœrore semper discedūt à nobis
& pudore, quorum tamen cōstanter in medio
psallendum fuerat: hi, vt lupi rapaces, medios
sefe ilico ingerunt in chorum nostrum, tanto
sem-

semper nocentius, quanto minus cogitantur
 adesse. Ex talium porrò spirituum societate, ab-
 sentibus iã angelis sanctis, custodibus nostris,
 quid expectandum, sodes? Certè hi sunt irre-
 quieti illi spiritus, maligni, & apostatici, qui vt
 cultum dei, quem pessimè oderunt, sceleratè
 disturbent, quasi scutica sua quadam inuisibili,
 flagello, aut stimulo, irrequietos miserrimorù
 illiusmodi clericorù animos, ad omnes semper
 irreuerentes procurfiones exagitant, & prope-
 rationes. Hi sunt, à quibus & corpora leuissi-
 morum istorum hominum, inuisibilem quan-
 dam per apprehensionem, ad vagabundas istas
 discursationes tam, vt alicubi videre est, frequē-
 ter, excutiuntur è choro: vt quia templum est
 instar cæli, isti scilicet, quasi planetæ quidam,
 oberrent nobis passim per nauem & cœmete-
 rium. Legatur Bernar. serm. 7. & 47. in cantica.
 Greg. lib. 2. dialog. cap. 4. & Basil. in illud Psal.
 28. In templo eius omnes dicent gloriã. Chri-
 stus dominus, quando diuinum missæ primum
 celebraturus esset officiũ, ipse & apostoli eius
 simul celebrationis locum tempestiuè adie-
 runt omnes, simul durauerunt omnes ad finem
 vsq; . Simul, peractis omnibus, exiuerunt
 omnes in montem Oliueti. Solus Iudas Isca-
 riones (quem isti omnibus in officijs imitari
 malunt, filium perditionis, quàm ad sanctos
 respicere apostolos) quia introiuerat in eum
 satanas, perq; talis hospitis suggestiones, lōgè
 aliud versabat in animo, quàm quod tali in of-
 ficio

AD BELGARVM

ficio agendum fuerat, ante finem excurrere properauit, quamuis nec id sine dominico tentauerit permissu, quasique obtenta uenia. Postremò cogitemus frequenter, valdeq; seriò cogitemus, quãtopere domino deo nostro seria quãdam vitæ nostræ, qui peculiariter clerici vocamur & sumus, cordi sit reformatio. Tãtopere enim cordi est, ut sicubi ad eam procurandam legitimi (quod absit) ecclesiæ proceres suis semper uellent deesse partibus: iam propter electos, nõ dico per homines peccatores, per illegitimos ariolos, aut idololatrias, per Balaamiticæ asinas, sed quod dictu pariter & cogitatu horribilissimũ est, ipsum etiã per diabolũ, hostẽ illũ reformationis omnis sanctæ prorsus irrecõciliabilem & immortalem, hoc nobis utilissimum opus moliri non dedignarerur. O zeli excessum. Audiamus (si placet) quid ante annos trecentos, super isto uerbo, memoriæ prodiderit doctor egregius, Thomas Cantipratanus. Sed & illud ait, solemne miraculum, ad terrorẽ omniũ prælatorũ enarrabo. Clericus in synodo episcoporum prædicare cõpulsus, angustibatur non modicum, quidnam dignè posset coram tot prælatis ecclesiæ prædicare. At ubi accessurus in oratione iaceret: uenit ad eum diabolus, & dixit ei: Quid angustiaris istis clericis prædicare? Dicas eis istud, & non aliud, Principes infernalium tenebrarum, principes ecclesiæ salutãt. Læti omnes nos gratias referimus eis idẽ, quia cum ipsis eorum nobis afferuntur subditi:

Et

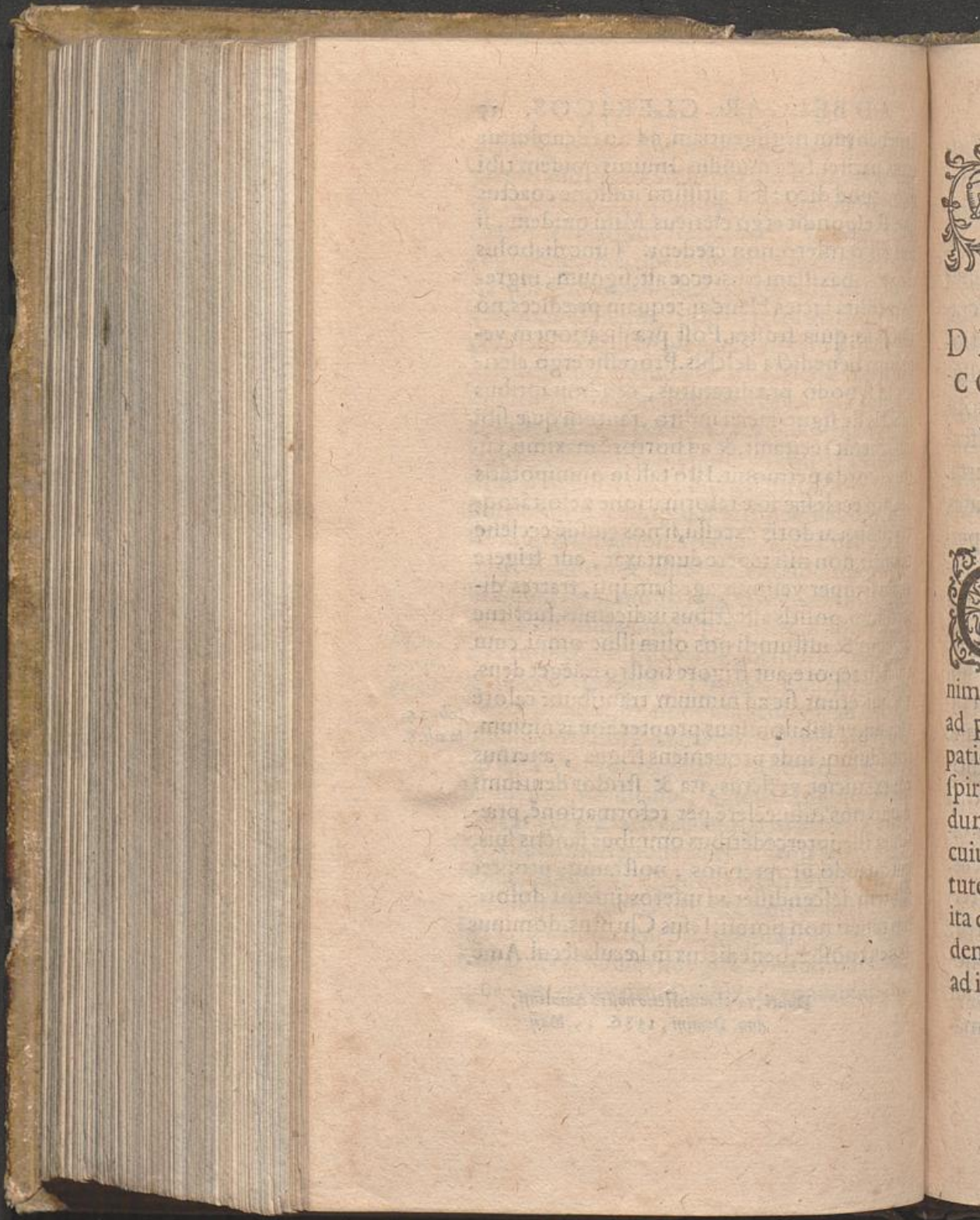
*lib. 12.
ca. 20.
part. 9.*

AD BELGAR. CLERICOS. 15

Er per eorum negligentiam, ad nos deuoluitur totus pariter ferè mundus. Inuitus quidem tibi dico, quod dico : sed altissimi iussione coactus sum. Respondit ergo clericus. Mihi quidem, si hæc eis retulero, non credent. Tunc diabolus tangens maxillam eius: ecce ait; signum, nigredo insolita faciei. Hanc antequam prædices, nõ cõtingas; quia frustra. Post prædicationem verò aqua benedicta delebis. Processit ergo clericus, in synodo prædicaturus, & admirantibus cunctis de signo faciei indito, tantum quæ sibi iussã fuerat recitauit, & ad horrorè maximũ, cũctorũ corda permouit. Isto tali in omnipotētis dei, pro ecclesiæ suæ reformatione zelo, tãtoq; in zeli atq; ardoris excessu, si nos eiusdẽ ecclesiæ ministri, non nisi tepere dumtaxat, aut frigere etiam semper velimus: agedum ipsi, fratres dilectissimi, positis affectibus iudicemus, fueritne dignum & iustum: si nos olim illuc omni cum amabili tepore, aut frigore nostro releget deus, vbi qui erunt, sic ad nimium transibunt calorè ignium, vt nihilominus propter aquas niuium, horridumq; inde proueniens frigus, æternus eos excruciet, vt fletus, ita & stridor dentium? A quo nos casu, celerè per reformationẽ, præferuet ille, intercedētibus omnibus sanctis suis, qui quando propter nos, nostramq; propter salutem descendisser ad inferos, inferni doloribus teneri non potuit, Iesus Christus, dominus & deũ noster, benedictus in sæcula secul. Amè.

*Iob. 24.
Math. 8.*

*Duaci, ex phrontisterio nostro Amatenfi,
ann. Domini, 1586. 15. Maij.*

Faint, illegible text on the right page, likely bleed-through from the reverse side. The text is mirrored and difficult to decipher.

D
C

nim
ad p
pati
spir
dun
cuiu
tute
ita c
den
ad i